

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA KNJIŽNICE MIRANA JARCA NOVO MESTO ZA LETO 2024

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je nosilka dolenjske knjižnične javne službe, ki s svojimi storitvami pomembno vpliva na kakovost življenja posameznika in širše skupnosti. Z zadano vizijo proaktivne knjižnice v središču svojega delovanja postavljamo vpetost knjižnice v lokalno okolje in uresničevanje razvojnih družbenih ciljev. Delovanje novomeške knjižnice temelji na načelih trajnostnega razvoja, inkluzije in deležniškega dialoga. Tako svoje storitve in zbirke načrtuje v proaktivnem dialogu z vsemi deležniki, pri čemer jih zavezujejo vrednote, kot so odličnost, strokovnost, kredibilnost, ustrežljivost in dostopnost. Prihodnost Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto vidimo v tem, da nismo več samo knjižna polica Novega mesta, ampak njegova celotna dnevna soba. Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je ena od desetih osrednjih območnih knjižnic v Sloveniji in izvaja knjižnično dejavnost kot javno službo na območju občin Novo mesto, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Straža, Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice in Žužemberk. Knjižnično mrežo poleg matične ustanove v centru Novega mesta dopolnjuje še pet krajevnih knjižnic in bibliobus.

1.1 Poslanstvo

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto na osnovi navdihujoče organizacijske kulture in ugledne organizacijske identitete vodi dialog z deležniki, katerega rezultat so visoko kakovostne knjižnične storitve, ki naslavljajo resnične dolgoročne potrebe prebivalcev lokalne skupnosti v prostoru in času.

Poslanstvo knjižnice je da, širimo obzorja, domišljijo in poglede na svet.

Naše temeljno poslanstvo je celostno upravljanje informacij, s katerimi ljudem širimo obzorja, domišljijo in poglede na svet. Uresničujemo ga z upravljanjem naših knjižničnih zbirk, z izvajanjem informacijske referenčne pomoči uporabnikom, z varovanjem knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik, z organizacijo obknjižničnega programa ter z deležniškimi partnerstvi. Naše delovanje temelji na načelih trajnostnega razvoja, inkluzije in deležniškega dialoga.

Temelj vsake knjižnice je kakovostna in skrbno oblikovana zbirka knjižničnega gradiva, ki je široko dostopna in zadovoljuje najširši krog uporabnikov. Knjižnično zbirko bomo oblikovali in dopolnjevali z obveznim izvodom, darovi, zamenjavami in strokovno načrtovanim nakupom gradiva.

1.2 Zakonske podlage, pravilniki in strokovna priporočila

Zavedamo se, da je nabava knjižničnega gradiva temelj knjižnične zbirke, zato sledimo vsem priporočilom in merilom dokumentov, ki urejajo pogoje za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe.

Zakonske podlage:

- Zakon o knjižničarstvu (UL RS 87/01 in 96/02),
- Zakon o obveznem izvodu publikacij (UL RS 69/06 in 86/09),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 28/23),
- Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij (UL RS 90/07),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (UL RS 29/03),
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: za obdobje 2018-2028,
- Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019-2030,
- IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare od 0 do 18 let,
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2018-2025,
- IFLA – Deklaracija o knjižnicah in trajnostnem razvoju,
- IFLA Public Library Service Guidelines, 2010,
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994),
- Strategija razvoja splošnih knjižnic 2022-2027,
- Strateški načrt Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto 2022-2026,
- Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto (2020).

Hkrati sledimo tudi Dokumentu o nabavni politiki Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto.

Izbor gradiva temelji na našem znanju in izkušnjah, ter se prilagaja potrebam in željam uporabnikov lokalne skupnosti.

Nakup gradiva sproti prilagajamo aktualnim finančnim zmožnostim financerjev in same knjižnice. Zaradi naraščanja cen knjižničnega gradiva predvsem leposlovja, smo primorani sproti prilagajati nakup v skladu s finančnimi sredstvi, ki so na voljo. V praksi to pomeni presojanje, katerim vsebinam se lahko odrečemo in s tem čim manj prikrajšamo naše uporabnike.

1.3 Cilji v letu 2024

Cilj nakupa knjižničnega gradiva v letu 2024 je vsebinsko še bogatejša in raznovrstnejša ter uravnotežena knjižnična zbirka, ki bo aktualna za naše uporabnike.

Z vsebinsko bogatim nakupom gradiva bomo oblikovali kvalitetno in uravnoteženo knjižnično zbirko in s tem:

- Oblikovali knjižnično zbirko v skladu z ugotovljenimi informacijskimi, izobraževalnimi, kulturnimi in raziskovalnimi potrebami in interesi ciljnih skupin uporabnikov Knjižnice Mirana Jarca.
- Spodbujali bralne navade in bralno kulturo ter razvijali funkcionalno pismenost.
- Upoštevali cilje in prioritete lokalnih skupnosti.
- V skladu z možnostmi v kar največji meri uveljavljali Standarde za splošne knjižnice.
- Sledili priporočenim razmerjem znotraj zbirke (razmerje med strokovnim in leposlovnim gradivom ter gradivom za otroke in odrasle uporabnike)
- Zagotavljali ustrezen delež neknjižnega in elektronskega gradiva.
- Zagotavljali enakomerno dostopnost gradiva v knjižnični mreži Knjižnice Mirana Jarca.
- Zagotavljali in omogočali dostop do gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami.
- Zagotavljali gradivo za domoznanske študije in izgradnjo domoznanskih podatkovnih zbirk.

2. Okolje in uporabniki

Poznavanje okolja, v katerem deluje knjižnica ter analiza uporabnikov knjižnice sta temelj za izgradnjo knjižnične zbirke.

Pri načrtovanju in oblikovanju knjižnične zbirke bomo upoštevali lokalno okolje v katerem deluje Knjižnica Mirana Jarca s svojimi enotami. Upoštevali bomo kulturne, izobraževalne, informacijske in raziskovalne potrebe okolja, zato bomo nabavljali tako strokovno gradivo za potrebe odraslih pri neformalnem izobraževanju, poljudnoznanstvene priročnike za osnovnošolce in srednješolce kot tudi strokovno gradivo za potrebe študentov.

Številčni romski skupnosti, ki živi med nami, bomo namenili gradivo in s tem obogatili našo zbirko z gradivom v romskem jeziku.

Posebno skrb posvečamo tudi delu z uporabniki s posebnimi potrebami. Sodelujemo z različnimi regijskimi društvi, kot so Varstveno delovni center Novo mesto, Društvo slepih in slabovidnih Dolenjske in Bele krajine, Društvo paraplegikov Dolenjske in Bele Krajine in Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto.

V našo knjižnično zbirko načrtno vključujemo gradivo s povečanim tiskom, zvočne knjige in dislektikom prijazno gradivo, ki dopolnjuje kotichek za dislektike na oddelku za mladino.

Spremljamo tudi delovanje kulturnih organizacij in društev in skušamo pridobivati gradivo, ki je kulturna dediščina lokalnega in nacionalnega pomena.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto skladno z Neposrednim pozivom za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah v letu 2024 načrtuje tudi sredstva za nakup gradiva za Gradsko knjižnico Ivan Goran Kovačić v Karlovcu, ki deluje kot osrednja knjižnica za Slovence na Hrvaškem.

3. Zagotavljanje splošne dostopnosti založniške produkcije v knjižnični mreži knjižnice

V letu 2024 si bomo prizadevali vsem prebivalcem našega območja zagotavljati enako dostopnost do knjižničnega gradiva. Kvaliteto knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah bomo dosegali z izborom temeljnih del in naslovov, ki jih bomo kupili za vse enote.

Pri lociranju gradiva v mreži knjižnice bomo upoštevali naslednje kriterije:

- obseg finančnih sredstev, zagotovljenih za nakup gradiva (MZK, občine, lastna sredstva),
- obseg prebivalstva in uporabnikov knjižnice,
- dostopnost knjižničnega gradiva in informacij najširšemu krogu prebivalcev,
- osrednja knjižnica kot kulturno, izobraževalno in informacijsko središče,
- dopolnjevanje domoznanske in posebnih zbirk, in
- izvajali dejavnosti, ki prispevajo k razvoju pismenosti in bralne kulture, ter dejavnosti za neformalno in formalno izobraževanje, informiranost, osebni ter osebnostni razvoj prebivalcev.

Delovanje matične ustanove dopolnjujeta mreža krajevnih knjižnic z enotami v Straži, Šentjerneju, Škocjanu, Dolenjskih Toplicah in na Dvoru ter potujoča knjižnica. Bibliobus novomeške knjižnice obiskuje odročnejše dolenjske kraje že od leta 1978, v zadnjih letih pa se odpravi tudi v Belo krajino in k zamejskim Slovencem na Hrvaško. Izposoja knjižničnega gradiva je možna osebno ob obisku knjižnice in po pošti, možen je tudi osebni prevzem naročenih knjig v pametni omari za 24-urno izposajo, za prebivalce osmih novomeških krajevnih skupnosti pa tudi dostava naročenih knjig s kolesi. Knjižnica nudi tudi mnoge spletne storitve in e-knjižnico z raznolikimi vsebinami.

4. Razvijanje in promocija branja, bralne kulture in informacijske pismenosti

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto bo pri izvajanju knjižnične javne službe inovativno razvijala ter širila bralno kulturo in bralno pismenost vseh starostnih skupin.

Tudi v letu 2024 bo knjižnica izvajala aktivnosti branih značk (bralna značka za najmlajše Mavrična ribica, poletna bralna značka Pustolovci, bralna značka za odrasle), projekt Branje s tačkami, najmanj dovzetno starostno skupino – dijake pa bo knjižnica nagovarjala z edinstvenim projektom v Sloveniji, POPslasticami.

Aktivnim odraslim ter upokojemcem bodo na voljo (spletne) izobraževalne, pogovorne, potopisne, glasbene in družabne vsebine.

V skladu z mednarodnimi trendi in popularnostjo stripov je Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto v lanskem letu odprla nov oddelek v matični ustanovi – Stripoteko. Z združitvijo stripovskega gradiva in stripovskim obknjižničnim programom knjižnica nagovarja učence tretje triade in dijake, torej populacijo, ki je najmanj prisotna v splošnih knjižnicah.

Pod krovno slogovno znamko SOS – Skupaj Osvojimo Splet pa je novomeška knjižnica začela sistemsko in neprekinjeno nagovarjati uporabnike, ki potrebujejo informacijsko tehnološko pomoč ali nasvet. Poleg fizične točke za uporabniško pomoč, ki se nahaja na Študijskem oddelku, je knjižnica v okviru digitalne in informacijske pismenosti lani sprožila serijo osveščanj, delavnic, predavanj in svetovanj za starše ter pedagoške delavce.

Korak bližje kompetenčnemu centru v splošnih knjižnicah za delo s posebnimi oblikami uporabnikov predstavlja nacionalni pilotni projekt dostopnosti spletnih in zvočnih knjig v domovih za starejše.

5. Povezovanje z deležniki v okolju

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto kot osrednja območna knjižnica opravlja posebne naloge v smislu svetovanja in koordinacije za osrednje knjižnice na svojem območju:

- zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij,
- strokovna pomoč knjižnicam območja,
- koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva,
- usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva s svojega območja.

Knjižnica Mirana Jarca kot osrednja območna knjižnica povezuje Knjižnico Brežice, Valvasorjevo knjižnico Krško, Knjižnico Sevnica, Knjižnico Pavla Golie Trebnje, Knjižnico Črnomelj, Ljudsko knjižnico Metlika, Knjižnico Kočevje in Knjižnico Miklova hiša Ribnica v območno mrežo, ki zagotavlja koordinirano izvajanje knjižnične dejavnosti.

Knjižnica posebno skrb nameni tudi strokovni in ažurni obdelavi knjižničnega gradiva, ki je javno dostopno v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema. Tako je informacija o gradivu, ki ga knjižnica ima, javno dostopno ostalim knjižnicam, ki ga lahko preko medknjižnične izposoje naročijo za svoje uporabnike.